

TOLNAI OTTÓ

Negatív hallali

MUTATÓ AZ ÓLOM-BÓL

(Ilia Mihálynak)

Ezek az új metafizikusok

Látom nagy alkímikus ősz
ahogy ólmot önt
ólomtakarót von
a könyökben meghajlított
(bumerángforma) tóra
isteni kis műszerekkel ellenőrzi
őzbőrbe göngyölve hordja őket
a lemez vastagságát
egy árnyalattal lehet csak vastagabb
az aranyfüstnél mérik az aranyfüstöt
méri az ólomlemezt majd újra az aranyfüstöt
kisebb víta (eszmecsere) az árnyalat mibenlétéről
mire a tóhoz érek senki mondja ezek az új meta-
fizikusok akárha forró ólommal festenének
ülök a női strand mólóján az ólomban
aranyfüstben egy-egy nő is elúszik
följük hajlok túvel ütögetem
szeretgetem őket
ujjbegyemből próbáltam kipiszkálni
egy semmis tövist tán úgy kerülhet kezembe a tű
gennyesen pulzáló ujjbeggyel
ütögetem a tóra vont ólomtakarót
érezem végre leüthetem a hangot
sosem is volt ily közel
az egzaktmód létező leghalkabb hang
sokat tanultam a balkáni gerléktől
hollywoodban a beverly hills-en fet- és tyutsev-
dalokat komponáló rahmanjinovtól (nem tudom
bunyin nabokov találkozott-e vele) túvel ütögetem
tudtam (barátom felvilágosított) nehéz ólomlemezt

szögezni ólomtakarót hímezni írni
ólomra aranyfüstre istenem minő abszurd foglalatosság
hiába lettem épp mostanában az egykori szabadkai tűgyár
készleteire elképzelem hazautazik pestről
semmis karcolatot írjon a kis manufaktúráról
a vonaton egyik volt osztálytársába botlik
néhány vonását felhasználta az aranysárkányban
semmis karcolatot megyek írni haza a tűgyárról
látom a délceg ős kezébe vesz egy még forró tűt
gyönyörködik a ragyogó abszolút formában
majd átréved maga is átbújik hiába tesznek érte
tűvé mindent a tűgyárban át-
eltűnik nyomtalanul a tű fokán
ülök a mólón tűvel
pulzáló gennyes ujjbegyemmel ütögetem
a tóra vont ólomtakarót
végre leüthetem a hangot
sosem is volt ily közel
immár csonton fán túl csak a halina hangzik
istenem minő abszurd foglalatosság jóllehet
te nincs kizárva mégis hallod e negatív
aranyfüstön ólmon fán halinán túl
te hallod e negatív hallalit.

A vers fekete doboza

Először most is rembrandt
márványkagylóról készített karca
az egyik amszterdami antikváriumban
vett egy ő úgy mondta: hidegtűt.
Express Géza a cipész dikicsét is ő örökölte
először most is rembrandt karca elé helyezett
valós márványkagylóra pillantott
olykor soká markában szorongatta
felütötte a Tolnai Világlexikona aranyos tomusát
akkor már elhitte rögeszméjét ő maga írta:
Balkán.
ivott kedvenc csészéjéből melyet még helsingör előtt
csent volt ifjú korában a kis hajó kávézójában
s akkor az ablakpárkányra röpönt a vörösbegy
nézték egymást

*mint nézett farkasszemet ökörszemmel pinttyel
kis tavuknál szitakötővel ponttyal
nézték egymást
a begy egyedülálló tónusát konstataálta most is
mint alvó parazsat körül a hamuszürke toll óvja
megérezte az ablakpárkányra helyezett
teniszlabda tokban a gyöngyként izzó kölest
nézték egymást majd csak úgy melleleg ugrálva
pityegve
a semmis énekes az öreg költő szavait
ő csak úgy mondja: babramunka.
próbálta ritmizálni a rozsdás párkányon ablaküvegen
egy hányódó semmis ólomlemezen
ahogy lecsúszott az asztaltól
előbb arccal a tasztatúrába zuhant
magára rántva az aranyos tomusokat
az ekránt egy mamutfogat lila horgokat
ólmonehezékeket horgászni készült
valaki négykézlábra ereszkedve
pedig akkor talán még élt volt akárha
a pormacskákkal kezdett volna játszani
a régi kis páncélszekrényben vulkánfíberben
(megdőbbenve látta tele hamuval)
ómama retiküljében (olvasófüzérét még sulyomból
fűzték) az indiai sásból font szemetes kosárban
(ki hitte volna ennyi hamuval szeméttel jár
e mesterség a: babramunka.) kiforgatta zsebeit
öklömnyi abszurd ólomtojást talált benne
máris pánikszerűen
de miért e pánik tűnődött volna értetlenül
ha még élt volna mert akkor már tényleg nem élt
valaki épp felkötötte az állát próbálták ráadni esküvői
ruháját amelyet már rég kihízott
valaki máris a vers
mert ott kell lennie valahol
itt dugdosta e kacatban
valaki akárha egy lezuhant füstölgő concord
maradványai között máris a vers fekete dobozát kezdte keresni
arcán a forró ólom maszkja akkor már megkötött
valami megfoghatatlan mosoly hullámozott rajta.*

Az abszolút nullás

*Hogy is mondjam hogy épp így
szeretem jóllehet ha meglelném
pillanatragsztóért nyúlnék
így letört szarvával
e kerge zerge nippet
még liszt ferenc
(a malomszerelő mostoha)
családjától kerülhetett hozzánk
de hát ábrázolnak-e a nipppek
jobb dolguk is akad különben is jobb
nippnek lenni
megbőkhette a hegyet
avagy felhőt vélt hegynek
egy porcelánfelhőt
a nipppek csak porcelánul tudnak
ahogy liszt ferenc is egy olyan lisztkekac-
féle figura volt jóllehet állandóan
átszította a zsákokban álló nullást
fütyürészve szította át naponta magát
ha nem vigyáztam átszítált engem is
boldogan mutatva egyik tenyerében
a hemzsegő zsizsiket a másikban
ahogy ő mondta: az abszolút nullást.*

Kinőtt a fű

*Egy motherwell-tárlatra mentünk tán épp
a legnagyobbra a whitnybe kékjei mondtad
külön fejezetet érdemelnének ahogy van porosz-
és paraszt- úgy van motherwell-kék is mennyi
külön fejezet gondoltam (szép cím lenne: külön
fejezetek) és arról kezdtem mesélni hogy a földrengés
után skopjeban megépítették a whitny első mását
s hogy az szebb mint az eredeti (somolyogtál már
megint egy balkáni szarással jövök) szebb mert
ahogy megrepedezett a spirálisan emelkedő padlózat
kinőtt a fű
ma talán már nyírják is nyulakat kecskéket tartanak*

*igaz nincs látogató de hát különben sem a látogatókon
turistákon múlik a dolog vannak más nézők is
apró gyöngyszemekkel karbunkulusokkal
sármányok poszták bivalycsorda halad
meg hát olykor az isten is kíváncsi
egy-egy kapitális festői fogásra
mert hát ő is éppen úgy csinálta
nem távolította el műve körül
esztétikumká emelte a maszatot
par excellence esztétikumká a mocskot*

Suhogva

*A cecelegyet mármint hogy csípjon meg
a cecelegyet szerette emlegetni
meg azt hogy hátnak bot kell hasnak galuska
jött át suhogva a kerten
felnyúlt egy savanyú almáért
megtörölgette szutykos kötényében
mohón harapott mindig ezt vártam szinte felrobbant
szájában vártam szétrepüljön a feje persze anélkül
hogy jellegzetes mosolya eltűnt volna
férje szegedre menekült (imrédiista volt)
üzent visszajönne maradj csak jó helyen vagy (hihihi)
minden nap krumplilevest főzött
néha tényleg galuskával csak egyszer botolt meg
amikor paráználkodtunk a folyónak nevezett
szennycsatorna alagútjában minden misén ott volt
szerelmes volt abba a nagytörvényű bunyevác püspökbe
cecelegyet szerette emlegetni olcsó ólomrózsa-
olcsó ólomrózsa-füzére volt (amiért nővére ómama
mindig megróttá jóllehet az övé még olcsóbb volt
még sulyomból fűzték) meg azt szerette mondogatni
hogy izé meg ecet oltsunk bele meszet
mire bátyám aki akkor már költő volt megjegyezte:
figyelj ez tiszta alkímia: izé meg ecet meg meszet.
de mi az hogy izé kérdeztem bután
hát nem tudod izé nélkül nem lehet
izé nélkül még senkinek sem sikerült
aranyat előállítani*

*te hozd az ecetet meg a meszet
mi egy kis ólmot is csorgatunk bele
izé meg álom mondtam
nem álom mondta
izé meg ólom te hülye.*

Mosolygó hullára versre

*A vajas halzsírt tunkolja
tegnap ünnep volt
pesti barátok rácpony
akkor már eluralkodott rajta
noha egy satie monográfiát olvasott
összefüggést keresett találkozott-e satie
gurdjieffel hallott-e tőle valamit
egy mamutfog volt beszorítva a könyvek közé
a taplósapka végre eltűnt
ki lehetett volna vele zavarni a világból
elképzelte kizavarják
künn forgolódik
kívül a világon
jóllehet akkor már eluralkodott rajta:
rahmanjinov.
megy föl a padlásra ma is beáll a füstölő
langyos hamujába a kátrány velencei tükrei közé
a kolbász svargli sonka lila kampói alá
megy a pincébe valami gyanús viszonyban
a kannagumókkal
áll az ablaknál a fekete fenyők hátterén látja az
első hópelyhet aláutazni a langyos ólomból
mindig is tudta az angyalok is ólomban lebegnek
körüle szárnyukkal akárha betűket karcolva
naponta két-háromszáz méter egyenetlen járdát
kell letisztítania olykor a szűz hó alatt akárha
mosolygó hullára versre bukkan ezt nevezi
negatív hallalinak szalad be (hallja harangoznak
vége a hajnali misének ómama már csúszkál haza)
elégedetten dörzsöli vörös a kezeit
majd tunkolja tovább a vajas halzsírt.*

Három tyúk még tojik

Én, mint törvényszéki szobrászművész.
Solymosi Bálint

*Most jutka megy a pincébe
irigylem ő gyűjt be
ismét gyulladásban a szemem
istenem ismét fel kell feküdnöm
a műtőasztalra hogy pontosítsák
mondják mögöttem kuncogva
pontosítsák a műkritikus szemét
(mert nem csak a szénája melyben
hiába kereste azt a tűt a tűgyárból
a szeme sem áll jól akár az a hibbant
kínai) s ott az asztalon
rongyos esernyő találkozom
ám immár mint közhely a varrógéppel
jutka tehát begyűjt
én léket vágok
léket vágni jó
jutka megeteti a kutyákat
összeszedi a tojást
három tyúk még tojik
én mily szépen rímelünk
összeszedem a kutyaszar
tán még dán dogunk sem
szart ennyit mint ez a magyar
vizsla nusika sokat csavarog
ő nem itthon piszkol
jutka kimegy a piacra
öt perc nálunk minden öt percre van
az állomás az albán pék valamint a temető
jön sanyi megiszunk egy pálinkát
mondom lassan meglágyul
olajjá lesz az idei barack aztán rák
visszahúzódok a toronyszobába
már érezni alulról a meleget
ólomlemezeim az aranyfüst ellágyulva várja
vesszőm löszbabáimat tapogatom
akárha én dobtam volna ki őket*

*én egy egész kis opust én
s nem a föld
törvényszéki szobrászként vonultam nyugalomba
nem sok hasznomat vették magamat mintáztam
magamat ólomban löszben.*

Ha rómát mondok rumát hallok

*Egy csomó túró ötven egy nagyobb
bála szalma hetvenöt dinár
sok a csíz
a csízeket gyakran keverem össze
az ökörszemekkel
számomra az ökörszem egy fakó csíz
sok a gimpli is
amelyek viszont gyönyörűek
a gimpli a legméltóságteljesebb kisénekes
ha még egyáltalán a kisénekesek közé sorolható
ha viszont még kisénekesnek mondható
én gimpli szeretnék lenni mondta
az ökörszem számomra egy fakó csíz
a csalogány meg csúnya
befogott egy drága galambot
azt írja gyűrűjén: róma.
nem ruma hanem róma
hol van ruma
valahol újvidék mellett
most egyszerre határvárossá lett
azt sem tudtam hogy újvidékhez
ilyen közel a horvát határ
én is határvárosban születtem mesélik
egyszer még a magyarok idején átvittek szegedre
ezért volt kissé könnyebb visszahonosításom
ám sosem is jártam rumában
nevezetesen a rumai piacok
viszont a szent városban
úgyszintén otthonos vagyok
nem vagyok süket se nagyothalló
jól néznék ki egy nagyothalló kisénekes
csak mindent félrehallok*

ha rómát mondasz rumát hallok
ha rumot rendelsz vodkát hozok
s te vedeled mint a vizet
a végtelenbe hullámozó
ólmókék rónáról áradozva.

Kishúgom gerincét a grízt

Börtönből szabadulva édesapám
csápek bácsival
egy kedves bölcs félkezű lakatossal állt össze
vele szövetkezett
ez bizony más volt mint magyarok ideje alatt
a katolikus kispárosok szövetkezete
most csak ők ketten álltak össze
a kedves bölcs félkezű mester csápek bácsi
meg édesapám
ez is valamiféle szövetkezés volt
három erős kéz
szerettem nézni ahogy hajlítják a vasat
otthon aztán einstein és kosztolányi nyomán
én is megkíséreltem félkézzel a térhez görbíteni
kishúgom gerincét a grízt a mestergerendát
hiába nem ment nem görbült
se kishúgom gerince se a gríz bizony sosem is tudtam
megismételni felnőtt koromban sem kosztolányi
bravúráját (igaz más sem)
ahogy fél kézzel meggörbíti a grízt
csak most látom csápek bácsi a másik
nem létező kezével hajlítgatta volt a vasat
öreg költő most már mit görbítsem
a grízt
most már mit a mestergerendát
magamnak tapsoljak fél kézzel
hiszen később apámék is átálltak
nem hajlítgatta már csápek bácsi
nem létező kezével a vasat
átálltak az éjjeliszekrény záruk stenclizésére.

Meg lehet-e nyúzni egy embert

*Én valójában nem is tudom
 kitől kérdezhettem volna
 egyáltalán kitől kérdezhetünk
 én valójában nem is tudom
 meg lehet-e nyúzni egy embert
 de ha megnyúzták
 de ha kik megnyúzták gondolom
 sok bárányt kecskegidát valamint
 medvét nyúzhattak életük folyamán
 ha megnyúzták azt mesélik megnyúzták
 a bohó zombori nábobot tyíró falcionet
 akit a párizsból visszatérő ifjú konjović
 akkor már szépen pasztásan lefestett volt
 családja* velence környékéről került hozzánk
 hol a porban
 hasonló kastélyokat kúriákat építettek
 mint velence környékén építettek volt
 na már most a szabadkai városi könyvtár
 igazgatónöje egy draxler-lány
 évfolyamtársam volt az egyetemen draxler
 ám az édesanyja viszont egy falcione-lány volt
 fel-felugrok hozzá tehát falcione-ügyben
 ugyanis engem ki civil életében egy vidéki mű-
 ítész nem is az foglalkoztat (regény misut tán igen)
 hogy akkor amikor a partizánok nyúzzák
 nyúzzák ügyesen mint bárányt kecskegidát medvét
 végrendeletében a bohó nábob már az új néphatalomra*

* Zombor belvárosában bérházaik szinte egész utcányit tettek ki, sőt a Falcionéknak a múlt század nyolcvanas éveiben még nyári lakra, villára is jutott az akkor nagyon divatosá vált Palics fűrdőn. Az elmagyarosodott olasz család hamar beleilleszkedett a vármegye társadalmába, amelynek életében főleg jótékonyági tevékenységükkel vállaltak részt. Az idősebb generációk közül dr. Falcione Nándor volt az, aki például legtöbbet támogatta a zombori Történelmi Társulatot. Falcione László költő volt, a régi Bácsország 1904-es és 1905-ös évfolyama Zányi László írói néven közölte a verseit. A harmincas évek elején Herczeg Ferencz is teret adott Falcione Lászlónak az Új időkben, írja Kunkin-Draxler Zsuzsa a Palics és környékében. A hasonló adatok, gyakran bukkannak elő így költők, különös mód annyira meghatnak, hogy azonnal verseik után kezdek nyomozni, azonnal hozzálátok opusuk körvonalazásához. Talán e meghatottság, nagy tisztelet miatt nem kontárkodom terepükön, nem írok verseket, igen, egészen bizonyosan, a hasonló esetek miatt határoztam el már korán, magamnak, finoman félrehúzódom, külön műfajt teremtek, őket engedem előre, őket engedem előre...

testálta összvagyonát nem az foglalkoztat
még csak a regényes borzalom sem
hanem az egészség történelem etc. megelőzendő
átplántálta-e bőrét vásznára
ha igen mert mind inkább úgy tűnik nekem
a radikális festésmód tehát nem volt csupán
pikturális kérdés jóllehet értesülve a dologról
jócskán megrettent hisz ő valójában
csak pikturális kérdésekről tudott
s még akkor sem fogta fel valamiféleképpen ő is
megnyúzta a bohó nábobot (a festészet ezek szerint
egyfajta preventív plasztikai sebészet lenne)
miközben festett
mesélte a kaszinóban barátjainak a hóbortos nábob
dásó (a pesti parlament képviselője konjović dávid)
fia ez a vadrác úgy csikorgatta fogait féltem megharap
megelőzte tehát azokat a hegyilakókat
akik noha életük folyamán sok bárányt kecskegidát
valamint medvét nyúztak mégsem vették észre
csupán a festék felhámját nyúzzák dobják a szemétre
valaki már megelőzte őket valamiféleképpen
az örökkévalóságot csempészve a hentesmunkába.